

Vastaus kirjalliseen kysymykseen hirvenpyynnistä Ylä-Lapissa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sara Seppäsen /ps. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 438/2025 vp:

Miten hallitus turvaa sosiaalisesti ja porotaloudellisesti kestävänsä hirvenmetsästyksen Ylä-Lapin alueella?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hirven metsästyksen suunnittelussa keskeisiä toimijoita ovat tavoiteasetannassa alueelliset riistanneuvostot, paikallisessa verotussuunnittelussa riistanhoitoyhdistykset, pyyntilupien myöntäjänä Suomen riistakeskus sekä valtion maiden metsästyksen järjestäjänä Metsähallitus.

Valtio hallinnoi Ylä-Lapin alueella suuria, metsästyslain (615/1993) 8 §:n mukaisia alueita. Näillä valtion omistamilla mailla metsästyksen järjestämisestä vastaa Metsähallitus. Metsästyslain 46 §:ssä säädetään metsästysluvasta valtion alueelle. Pykälän toisen momentin mukaan, jos jollakin valtion alueella on tarpeen rajoittaa lupien määrää, lupia myönnettäessä etusijalle on asetettava sellaiset metsästäjät, joilla muutoin ei olisi kohtuullista metsästysmahdollisuutta. Metsästyslain 26 §:n mukaisesti metsästyslain 8 §:ssä tarkoitettulle alueelle pyyntilupia myönnettäessä on lisäksi kiinnitettävä huomiota metsästysmahdollisuuksien tasapuoliseen jakaantumiseen ja metsästyksen tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen. Ylä-Lapin kunnat kuuluvat ML 8 § alueeseen, jossa kuntalaisella on oikeus harjoittaa metsästystä kotikuntansa alueella. ML 8 § ulkopuolisen alueen metsästyksen järjestämiseen verrattuna näillä kuntalaisilla on siten erityisoikeus, ei yksinoikeus, metsästyksen valtion alueilla.

Metsästyksen järjestämiseksi Metsähallituksen hallinnassa oleville valtion alueille vahvistetaan Metsähallituksesta annetun lain (234/2016) 18 §:n 2. momenttiin perustuvat aluekohtaiset kiintiöt metsästyslain 46 §:ssä tarkoitetuille luville ja päätöksille. Kiintiöpäätökset valmistellaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja erikseen saamelaisen kotiseutualueelle ja muualle Suomeen. Kiintiöpäätöksillä varmistetaan metsästyksen sosiaalinen kestävyys.

Kiintiöpäätöksessä tehdyn hirvenmetsästyksen mitoituksen tavoitteena on estää liiallisten päällekkäisten lupien määrä alueella. Liian suuri määrä seurueita ja metsästäjiä yhdellä lupametsästysalueella voi olla mahdollinen turvallisuusriski. Alueluvista päätettäessä saamelaiden kotiseutualueella käytännössä sovelletaan kiintiöpäätöksessä esitettyä minimihehtaarimäärää huomattavasti suurempia pinta-alavaateita ampujaa ja metsästysseuruetta kohden. Kiintiöpäätöksestä on käyty Saamelaiskäräjälain (974/1995) 9 § mukainen neuvottelu Metsähallituksen ja Saamelaiskäräjien välillä. Kiintiöpäätöksen luonnoksesta on lisäksi pyydetty kolttalain (253/1995) 56 §:n nojalla kirjallinen lausunto kolttien kyläkokoukselta. Kiintiöpäätöstä valmisteltaessa on lisäksi järjestetty kuntakohtaisia työpajoja, kuultu saamelaiden kotiseutualueen neuvottelukuntia sekä Paliskuntain yhdistystä poronhoitoon ja metsästyksen liittyvistä yhtymäkohdista.

Metsästyslain 26 §:n esitöissä (HE 28/2017) on todettu, että metsästyslain 8 §:n tarkoittamalla alueella Pohjois-Suomessa hirven metsästämiseen liittyvä lupamenettely ja metsästyksen järjestäminen poikkeavat muusta maasta olennaisesti. Edellä mainitulla alueella hirvieläimen pyyntilupa voidaan myöntää samalle alueelle usealle hakijalle samanaikaisesti, toisin kuin muualla Suomessa. Tästä syystä useita toisistaan erillisiä seurueita voi myös käytännössä metsästää samalla alueella.

Hirveä metsästävien seurojen tai seurueiden kokoa ei ole säädöksin rajoitettu, mutta edellä hallituksen esityksessä kirjatun mukaisesti Suomen riistakeskuksella ja Metsähallituksella on pääosassa Lappia käytössä vähimmäisvaatimukset ampujien määrälle ja metsästysmahdollisuuksien olemassaololle aluelupia (Metsähallitus) ja pyyntilupia (Suomen riistakeskus) myöntäessään. Ylä-Lapin osalta vähimmäisampujasääntö on käytössä Inarin alueen pyyntilupien myöntämisessä. Käytössä olevan ampujasäännön osalta on useita KHO:n ratkaisuja, joissa ampujasäännön mukaisesti tehdyt päätökset ovat pysyneet voimassa. Vasasuojan tai metsästyskäytäntöjen osalta Metsähallitus ei ole asettanut hirven metsästyksen lupaehtoja, vaan valtion mailla toimitaan metsästyslain mukaisesti.

Metsähallituksen myymän vieraslupan eli päiväluvan voi nykyisin ostaa vain jälkimmäiselle hirven pyyntijaksolle. Vieraslupan hankkimalla myös paikalliset metsästäjät voivat kutsua metsälle mukaan esimerkiksi muualle muuttaneita lapsiaan, muita sukulaisiaan tai ystäviään, jotka eivät ole virallisesti seurueessa ampujina. Metsähallituksen alueluvat myönnetään siten, että etusijalle asetetaan metsästäjät, joilla ei ole muuta hirvenpyyntimahdollisuutta. Vieraslupien määrä on vähentynyt merkittävästi sen jälkeen, kun Metsähallitus lopetti niiden myynnin hirven ensimmäiselle pyyntijaksolle vuonna 2022. Metsähallituksen arvion mukaan tämä on parantanut alueen hirvenmetsästyksen sosiaalista kestävyyttä alueella. Esimerkiksi Inarissa vieraslupien määrä laski noin viidennekseen.

Riistakeskuksen tarkastelun perusteella metsästysvuoden 2024–2025 osalta Inarin alueella pyyntiluvansaajat, joiden kaikki lupahakemusten ampujaluetteloissa ilmoitetut ampujat olivat ulkopaikkakuntalaisia, saivat kaikista Inarin alueelle myönnetyistä pyyntiluvista 12 % ja kokonaissaaliista 9 %. Luvansaajat, joiden ampujista osa oli Inarin kuntalaisia ja osa ulkopaikkakuntalaisia, saivat myönnetyistä pyyntiluvista 16 % ja kokonaissaaliista 14 %. Luvansaajat, joiden ampujat olivat paikallisia Inarin kuntalaisia, saivat myönnetyistä pyyntiluvista 70 % ja kokonaissaaliista 76 %.

Lapin alueellinen riistaneuvosto on asettanut tavoitteet Lapin hirvitalousalueille hirvikannan hoidolle kuultuaan laaja-alaisesti sidosryhmiä, ml. Saamelaiskäräjiä. Tavoitteiden asettamisessa on otettu huomioon hirvikannan tuottamat hyvinvointivaikutukset sekä vahingot. Nykyiset vuoteen 2026 asti voimassa olevat tavoitteet on päätetty vuonna 2024.

Riistanhoitoyhdistysten tehtävänä on metsästysasetuksen (666/1993) 8 § mukaisesti laatia oman alueensa hirvieläinten verotussuunnitelmat. Pyyntilupamäärästä päättää viime kädessä metsästyslain 26 §:n mukaisesti Suomen riistakeskus Luonnonvarakeskus puolestaan tuottaa hirvikannan hoitosuunnitelman mukaisesti kanta-arvion. Verotussuunnitelmissa hyödynnetään kanta-arvion tietoa hirvikannan koosta ja rakenteesta sekä verotussuositusta, jota hyödyntämällä voidaan päästä alueelle asetettuihin kannan koon ja rakenteen tavoitteisiin. Yhteistyötä ja tietojenvaihtoa tehdään myös naapurimaa Norjan kanssa.

Kaikkien Ylä-Lapin riistanhoitoyhdistysten alueella on vuonna 2025 järjestetty alueen metsästyksenjohtajille koulutusta, jossa yhtenä käsiteltävänä aihealueena oli porotalouden huomioiminen. Koulutukseen osallistuminen on ollut mahdollista myös etäyhteyksin, jolloin tavoitetaan paremmin mahdolliset ulkopaikkakuntalaiset luvansaajat. Inarin tilaisuudessa Metsähallituksen edustaja ja paikan päälle kutsuttu Kutuharjun koeporotarhan edustaja kävivät läpi koeporotarhan alueen huomiointia hirven metsästyksessä.

Poronhoitoalueella metsästämistä koskevia ohjeita on tutustuttavissa Metsähallituksen verkkosivuilla <https://www.eraluvat.fi/metsastys/metsastajan-tietopankki/metsastys-pohjois-suomessa>.

Hirven metsästys toteutetaan koko maassa Suomen riistakeskuksen myöntämien, metsästyslain 26 §:n 1 momentissa tarkoitettujen pyyntilupien kautta. Myönnettäessä pyyntilupia on huolehdittava siitä, että hirvieläinkanta ei metsästyksen johdosta vaarannu ja että hirvieläinten aiheuttamat vahingot pysyvät kohtuullisella tasolla. Liikenne-, maatalous- ja metsävahinkojen huomioon ottamiseksi Suomen riistakeskuksen tulee vuosittain kuulla alueellisia sidosryhmiä.

Edellä esitetty huomioiden totean, että hirvenmetsästys on monella tavalla säädeltyä ja perustuu laaja-alaiseen hallinnon ja viranomaisten yhteistyöhön sekä prosessin aikana useaan kertaan ta-

pahtuvaan paikallisten kuulemiseen. Ylä-Lapin alueella hirven metsästys on edelleen enimmäkseen paikallisten harjoittamaa. Metsähallitus on kuitenkin pyrkinyt kehittämään hirvenmetsästyksen liittyviä käytäntöjä, jotta lainsäädännön eri perusteilla tapahtuva hirvenmetsästys tapahtuu Ylä-Lapissa porotalouden ja paikallisten tahojen intressit huomioon ottaen.

Helsingissä 18.12.2025

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah

VN/37008/2025-MMM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: